

Att leva på svin här i Sverige och i Nord Dakota i USA

För några veckor sedan var jag i staden Minot i delstaten Nord Dakota (ND). Den ligger nästan mitt i USA, ca 20 svenska mil från gräsen till Kanada. Syftet var att lära känna nya släktingar, ättlingar till min farfars äldsta syster, pigan Ida från Madesjö.

krönika

Hon kom dit som en av de första s k homesteaders, då järnvägsbolagen på 1870-talet började bjuda ut den ofantliga prärien till hugade européer. Hon fick tio överlevande barn med sin svenskfödde Peter Elof, så där var nu, några generationer senare, 30-talet personer som jag var mer eller mindre släkt med. En av de ingifta, president för handelskammaren, ordnade mig på nolltid ett besök på stans svinslakteri, Cloverdale. Det ger oss skäl att fundera lite kring svin-köttets framtid.

Småskalig slakt och förädling av svin från närområdet.

Cloverdale Foods driver NDs enda svinslakteri, med en slakt på 650 grisar per dag, eller ca 180 000 årligen. Drygt 80 % av svinen kommer i dag från Kanada. Disponenten, Neil Feist, med tysk far och svensk mor, berättar om den vikande svinuppfödningen i ND och hur viktig införseln av kanadensiska levande slaktsvin är för slakteriet och den därtill kopplade charkuterirörelsen, inriktad på lokala konsumenter. Ett intressant exempel på något småskaligt och i vissa stycken nästan hantverksmässigt, mitt i stordriftens hemland.

IND är jordbruket den stora näringen, men svinuppfödningen relativt blygsam. För sex år sen fanns det drygt 850 uppfödare och 200 000 svin totalt i delstaten. Nu är antalet producenter bara omkring 600 och svinpopulationen ca 150 000.

Program för ökad svinproduktion

För att få upp svinproduktionen och framför allt för att uppmuntra nya unga uppfödare, hade Cloverdale tillsammans med staten nu satsat totalt 300 000 dollar i ett riktat projekt, där målet är att redan år 2005 kunna leverera 110 000 inhemska svin till Cloverdale och på sikt ytterligare 50 000 årligen. Inom programmet garanteras nybörjare i svinbranschen ett visst minipris vid slakten, för att inte stupa på tillfälliga prissvängningar. Dessutom erbjuds fördelaktiga investeringslån och kvalificerade råd i frågor rörande byggnader, djurinköp, utfodring och marknadsföring.

När det gäller inhysningen söks det med ljus och lykta efter lönsamma alternativ till det

traditionella. Stora förhoppningar knyts nu i ND, liksom i en rad andra svinstater, till s k hoop-byggnader, som jag beskrev i GRIS nr 12 2000. Inhysningsformen bygger på principen enkelt, billigt byggnadsskal och grupp-hållning i storboxar på djupströ av halm. En välbesökt hoop-konferens för forskare och rådgivare hölls nyligen i Iowa för att rätta ut kvarvarande frågetecken kring systemet.

Hinder för expansion

Men det finns flera andra hinder för en antals- och skalmässig svinexpansion i ND. Ett är den allmänna omsorgen om det traditionella familjejordbruket, varav bl a följer förbud mot corporate farming, d v s att driva primär jordbruksproduktion i bolagsform. Ett annat är kravet från allmänhet och miljö-vänner att inte öka belastningen på luft och vatten. I en stat där det normala på landsbygden är några enstaka hus och silor på en till synes gränslös prärie, tycker man det skulle finnas plats för några ytterligare svinhus för förädling av vad växtodlingen ger.

Svårt locka företagare, inget som lockar

Försöken att till vissa glesbygdskommuner, med brist på jobb och med negativ befolkningsutveckling, locka svinproducenter, har inte slagit så väl ut. Där det inte finns någon svintradition är det svårt att göra inbrytningar, säger mr Feist. Han prisar myndigheternas engagemang i det pågående expansionsprogrammet, men tycker att näringens egna företrädare kunde göra mer.

Varken bra pris eller ökad efterfrågan på svinkött tycks hjälpa. Man äter gärna skinka, men någon annan får producera den!

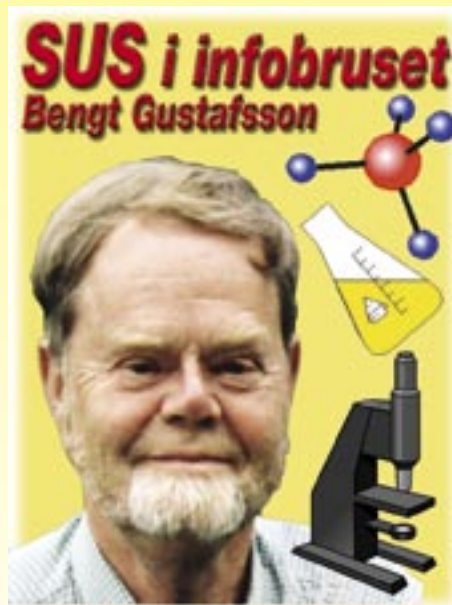
Spannmålen är också en energigröda med hög potential, påpekar han. Det är för närvarande 11 nya större etanolanläggningar under uppförande i spannmålsdistrikten i olika stater och ytterligare ett 40-tal är planerade.

Amerikansk frihandel i praktiskt exempel

Men det som bekymrar mest är den vid mitt besök aviserade, nu sedan 15 oktober i år genomförda 14-procentiga antidumpingtullen på svin, som förs in från det näraliggande Kanada. De flesta grisarna från Kanada är spädbisar som slutgöds på den amerikanska sidan. Amerikanerna hävdar att kanadensiska slaktsvin är subventionerade och dumpas i USA.

Här sätts de högtidligt prisade frihandels-idéerna på praktiskt prov. Ett smidigt flöde av svin över gräsen är emellertid oerhört viktigt för både uppfödarna och köttindustrin i de båda länderna.

Mr Feist såg mycket mörkt på Cloverdales närmaste framtid om tullen skulle införas. Nu är den här, visserligen som ett provisorium

till nästa vår, då myndigheterna i USA tar slutlig ställning till frågan om dumping.

Problemen känns igen

Nord Dakotas och Cloverdales svinproblem har ju uppenbara likheter med våra egna. Hos oss talas det om ytterligare 600 000 svin till år 2010 för att möta en väntad konsumtionsökning. En sådan utbyggnad skulle generera ökad sysselsättning för uppskatat totalt 1 700 personer i olika led. Lokala svinslakterier med förädling för närområdet nämns i debatten. Spannmålen ska inte flyttas, det kostar alltid pengar, utan förädlas på plats, menar några.

Vissa trakter i vårt land har alltid saknat svin och visar ringa intresse för en förändring. Lukten, miljöbelastningen och det stora kapitalbehovet för nyinvesteringar bromsar expansionen i andra regioner.

Vem ska äga vår framtida primära köttproduktion, frågas det. Konkurrensen om spannmålen som energigröda skymtar vid horisonten även hos oss. Har vi kanske också en big brother, som dumpar griskött över landets gränsbommar, o s v.

Men lösningen låter vänta på sig

Den största omställningen av vår köttproduktion i modern agrarhistoria pågår. Den ska genomdrivas under "socialt acceptabla former" och med en "genomtänkt politik för landsbygdens utveckling" har man sagt och lovat.

Men då jordbruksministern - fortfarande spelduglig efter ny laguppställning - ska visa att regeringen verkligen menar allvar med att stärka jordbruket, nämner hon i första hand justeringar av dieselskatten, den fortsatta återföringen av handelsgödselskatten, slopandet av arv- och gåvoskatten, sänkning av inkomstskatten och annat av ganska generell natur. Ödesfrågorna är antingen "under

GROBA
FODERAUTOMATER

- FODERAUTOMATER MED NY UTMATNING fr. 600:-
- DUBBELAUTOMAT 2 000:-
- ARATOS RÖRDELAR
- FUNDA BLOCK
- NYTT FUNDABLOCK av lättklinker färdig putsyta
- FAMILJEBOXAR
- VÅGAR
- IDÉ-RITNINGAR, familjebbox
- IDÉ-RITNINGAR djupströsystem

TEL 0410-270 02. FAX 0410-270 42. ÄVEN KVÄLL.

Egebjerg

- TURBOMAT 2 100:-
- TORRAUTOMAT
- DRICK-O-MAT-VATTENKOPP slaktsvin 275:- smågris 225:-
- TORRUTFODRING
- STALLINREDNING rostfritt med plastplank
- KOMBIBOX födsel till slakt
- STRAW-FLOW BOX
- ANDNINGSMASK AIR-ACE 330:-

KVM Traktorelverk med lågvarvig 1 500 varvs generator

16 kva och 30 kva

Klarar att starta dubbelt så stor elmotor som högvarvigt! Komplet med trepunktsfäste, 16 amp, 1-fasuttag, 32 amp, 3-fasuttag. Voltmätare, amperemätare, hertzmätare, timräknare, jordfelsbrytare, automatsäkringar, över-under-spän-ningskydd.

16 kva **NU: 16 800:-** 30kva **NU: 19 800:-**

Kvånum Järn

Storgatan 10 535 30 Kvånum

Fax 0512-931 33

kvanumsjarn.se kvanumsjarn@telia.com

Ring **0512-930 55** och beställ eller begär mer info! Moms tillkommer. Fraktfritt över 2 000:-. 1 års garanti.

Pigeron vet - injektionsjäm till smågrisar

Uppfödarens säkra val av injektionsjäm till oss!

100 mg/ml, förpackningar: 50 ml, 5X50 ml, 10X100 ml.
200 mg/ml, förpackningar: 5X100 ml, 10X100 ml.

Pigeron vet finns i glasflaska 100 mg/ml och i praktisk plast-flaska 200 mg/ml.

ad us vet. -för ekonomisk behandling

LEO Animal Health
Box 404 · 201 24 Malmö · Tfn 040-35 22 00 · Fax 040-611 94 08

Stallfläktar

Motorer 1-fas och 3-fas

Multi-Wing fläktpropellrar och fläktblad.

Kundanpassad tillverkning.

Snabba leveranser!

ANIMEK

SYSTEM AB · 262 96 ÄNGELHOLM Tel 0431-220 10
www.lanbruksnet.se/animek Fax 0431-222 78

Sunt klimat till sunda grisar!

A-HYT TEN

Hyddor och alla tillbehör för

Frilandsgrisar

A-HYT TEN D-243 40 Eckernförde

☎ 0510-520 54 (0049 4351 812 -99, Fax -90)

www.a-hyten.de

SLP

Box 844

251 08 Helsingborg

Tel 042-17 54 00

Telefax 042-17 54 43

SOJALL GÖDSELPULVER Med garanti

Ladugårdsinrede i Jung AB

535 92 Kvånum

Tel 0512-211 10 Fax 0512-212 19

BIOLOGISK FLUGBEKÄMPNING

ROV FLUGAN

J Dahlqvist Maskin AB

Tel 0435-191 91 Fax 0435-191 93

www.dahlqvistmaskin.se

- Inomgårdsmekanisering -

SIKO® AB

Inredningar, utgödslingar & ventilation
Utrustningar & tillbehör = Allt för ditt behov

273 98 SMEDSTORP • 0414-513 00